

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov 1/ **L.**, 2/ **M.**, 3/ **M.**, 4/ **M.**, bývajúcich v P., zastúpených JUDr. F., advokátom so sídlom v P., proti žalovanej **Ž., a.s.**, so sídlom v B., o náhradu škody s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 8 C 164/2002, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 6. júna 2008, sp. zn. 4 Co 39/2008, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Prešov rozsudkom z 5. decembra 2007, č.k. 8 C 164/2002-317 zastavil konanie o náhradu škody a nákladov spojených s pohrebom manžela žalobkyne 1/ (ďalej len „poškodený“) v časti prevyšujúcej sumu 39.300,- Sk, žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 15.720,- Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku, v ostatnej časti žalobu zamietol a náhradu trov konania nepriznal účastníkom ani štátu. Výrok o zastavení konania odôvodnil čiastočným späťvzatím žaloby žalobcami na pojednávaní 12. októbra 2006. Rozhodnutie vo veci samej odôvodnil tým, že poškodený si škodu na zdraví vedúcu k jeho usmrteniu spôsobil v miere 60 % vlastným zavinením. Žalovaná sa na vzniku škody podieľala mierou 40 %, preto náhrada nákladov spojených s pohrebom poškodeného patrí žalobkyni 1/, ktorá ich vynaložila, len vo výške 40 % uplatneného nároku (§ 441, § 449 Občianskeho zákonníka). V časti o zaplatenie nákladov na výživu pozostalých žalobcov žalobu zamietol z dôvodu, že tieto sa žalobcom uhrádzajú prostredníctvom dávok dôchodkového zabezpečenia (§ 448 Občianskeho zákonníka). O trovách konania rozhodol

podľa § 142 ods. 3 O.s.p. s prihliadnutím na to, že žalovaná si náhradu trov konania neuplatnila, a o trovách štátu podľa § 148 O.s.p. v spojení s § 150 O.s.p.

Krajský súd v Prešove rozsudkom zo 6. júna 2008, sp. zn. 4 Co 39/2008 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Svoje rozhodnutie založil na zistení, že súd prvého stupňa správne stanovil mieru spoluzavinenia poškodeného na vzniku škody na 60 %, nakoľko jeho nedbanlivostné konanie vedúce k porušeniu prevenčnej povinnosti v zmysle § 415 Občianskeho zákonníka bolo väčšieho rozsahu než porušenie povinnosti žalovanej dbať na technický stav dráhových vozidiel. Stotožnil sa i s dôvodmi zamietnutia žaloby v časti priznania náhrady nákladov na výživu pozostalých žalobcov, keďže títo sú poberateľmi dávok dôchodkového zabezpečenia. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil poukazom na § 142 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. s ohľadom na to, že žalovaná si náhradu trov odvolacieho konania neuplatnila.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia dovolanie, ktoré odôvodnili vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p. (odňatie možnosti konať pred súdom), porušením práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), porušením rovnosti účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy v spojení s čl. 12 ods. 1 ústavy a porušením práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Namietali, že potom, ako odvolací súd zrušil predchádzajúci rozsudok súdu prvého stupňa z 20. novembra 2006 z dôvodu, že vo veci rozhodol vylúčený sudca (§ 221 ods. 1 písm. g/ O.s.p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie, nový zákonný sudca vo veci rozhodol takým istým spôsobom ako vylúčený, a to na jedinom pojednávaní a bez toho, aby nanovo vykonal a doplnil dokazovanie. Postup nového sudcu, ktorý len skonštatoval a oboznámil dôkazy vykonané vylúčeným sudcom, nemožno podľa dovolateľov považovať za zákonný. Na dôkazy vykonané vylúčeným sudcom nemožno prihliadať, pretože neboli vykonané zákonom požadovaným a prípustným spôsobom. Súd prvého stupňa navyše odmietol doplniť dokazovanie podľa návrhu účastníkov. Odvolací súd pochybenia súdu prvého stupňa nenapravil. Z týchto dôvodov žiadali napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že v danom prípade existujú dôvody na zbavenie sa jej objektívnej zodpovednosti za škodu podľa § 441 Občianskeho zákonníka, nakoľko vznik škody na zdraví si spôsobil výhradne sám poškodený svojím správaním. V súvislosti s náhradou nákladov na výživu pozostalých žalobcov poukázala na správnosť rozhodnutia súdu prvého stupňa i odvolacieho súdu. K dôvodom dovolania uviedla, že nevykonanie účastníkom navrhnutých dôkazov a nevyhovenie návrhu účastníka nie je odňatím možnosti konať pred súdom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods.1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno týmto opravným prostriedkom napadnúť (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanvej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej, proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, a proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

Žalobcovia dovolaním napadli rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky žiadneho z uvedených rozsudkov. Nejde o zmeňujúci rozsudok v zmysle § 238 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd v tejto veci ešte nerozhodoval, teda ani nemohol vysloviť svoj právny názor, od ktorého by sa odvolací súd odchyľil (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolanie smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku, vo výroku ktorého odvolací súd prípustnosť dovolania nevyslovil (§ 238 ods. 3 O.s.p.). Z tohto dôvodu je zrejmé, že dovolanie nie je v zmysle § 238 O.s.p. procesne prípustné.

Vzhľadom k zákonnej povinnosti (§ 242 ods. 1 O.s.p.) prihliadnuť na existenciu procesných väd konania, ktoré zakladajú tzv. zmätočnosť rozhodnutia, skúmal dovolací súd

prípustnosť dovolania aj podľa § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Dovolatelia procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdili a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Dovolatelia v danej veci namietajú procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. a zároveň porušenie práva na spravodlivý súdny proces zaručeného im ústavou a dohovorom.

O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., spočívajúcu v odňatí možnosti konať pred súdom, ide vtedy, ak súd v priebehu konania neumožnil účastníkovi vykonať práva priznané mu Občianskym súdnym poriadkom, a to najmä právo predniesť (doplniť) svoje návrhy, vyjadriť sa k rozhodným skutočnostiam, k návrhom na dôkazy a k vykonaným dôkazom, právo označiť navrhované dôkazné prostriedky, právo so súhlasom predsedu senátu dávať v rámci výsluchu otázky účastníkom (svedkom) a právo zhrnúť na záver pojednávania svoje návrhy, vyjadriť sa k dokazovaniu i právnej stránke veci (§ 101 ods. 1, § 117 ods. 1, § 118 ods. 1 a 4, § 123, § 126 ods. 3, § 131, § 211, § 215 O.s.p.). Vada konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dôsledkom porušenia práva účastníka súdneho konania na spravodlivý súdny proces.

Obsahom práva na spravodlivý súdny proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému bez akejkoľvek diskriminácie reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu vo veci konať a rozhodnúť. Právo na spravodlivý súdny proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav, a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel

zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Do práva na spravodlivý proces ale nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04), ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa rozhodlo v súlade s jeho požiadavkami (I. ÚS 50/04). Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia dôkazov (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Je nepochybné, že odvolací súd na základe výpovede žalobkyne 1/ na pojednávaní 3. júla 2007, ako aj na základe vyjadrenia vtedajšej zákonnej sudkyne na čl. 296 spisu (kde sama uviedla, že sa vo veci už cíti zaujatá vzhľadom k správaniu žalobkyne 1/, ale až od 13. februára 2007), nemohol postupovať inak, ako sudkyňu z prejednávania a rozhodovania veci vylúčiť a napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa z 20. novembra 2006 z tohto dôvodu zrušiť. Svoje rozhodnutie však odôvodnil výhradne ustanovením § 14 ods. 1 O.s.p.

Tvrdenie dovolateľov, že pre vylúčenie sudkyne nebolo dokazovanie vykonané zákonným spôsobom, nie je opodstatnené. Z obsahu spisu je zrejmé, aké dôkazy a akým spôsobom súd vykonal, čomu zodpovedá i odôvodnenie rozsudku z 20. novembra 2006. Dovolací súd v tomto postupe nezistil žiaden rozpor s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku o dokazovaní. Samotná skutočnosť, že dôkazy vykonala neskôr vylúčená sudkyňa, nie je dôvodom na konštatovanie „nezákonnosti“ dokazovania.

Pokiaľ ide o dovolateľmi namietané neopakovanie dôkazov novým zákonným sudcom, dovolací súd poukazuje na obsah zápisnice o pojednávaní z 5. decembra 2007 (č.l. 311 spisu), podľa ktorej súd prvého stupňa spôsobom podľa § 129 ods. 1 O.s.p. zopakoval vykonanie dôkazov tam uvedenými listinami. Neopodstatnené je tiež tvrdenie dovolateľov o nedoplnení dokazovania, nakoľko toto bolo doplnené výsluchom žalobkyne 1/. K námietke dovolateľov o neoprávnenom zamietnutí návrhov na ďalšie dokazovanie je potrebné uviesť, že rozhodovanie o tom, ktoré z navrhovaných dôkazov budú vykonané, patrí výlučne súdu, a nie účastníkovi konania (§ 120 ods. 1 O.s.p.). Ak súd niektorý dôkaz nevykoná, môže to viesť nanajvýš k jeho nesprávnym skutkovým záverom a teda v konečnom dôsledku aj k vecne nesprávnemu rozhodnutiu, nie však k odňatiu možnosti konať pred súdom.

Nový zákonný sudca, ktorý po zrušení rozsudku z 20. novembra 2006 a vrátení veci súdu prvého stupňa na ďalšie konanie vo veci rozhodol na prvom pojednávaní a rovnakým spôsobom ako vylúčená sudkyňa, ani týmto postupom žiadne z práv dovolateľov neporušil; naopak postupoval v súlade s ustanovením § 114 ods. 1 O.s.p., ktorý v súlade so zásadou rýchlosti a hospodárnosti konania rozhodnutie o veci na jedinom pojednávaní umožňuje.

Dovolatelia namietali tiež porušenie svojho práva na rovnosť v konaní. Toto právo je v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky súčasťou práva na spravodlivý súdny proces a prejavuje sa vytváraním rovnakých procesných podmienok a rovnakého procesného postavenia subjektov, o ktorých právach a povinnostiach rozhoduje občianskoprávny súd. Rovnosť účastníkov v občianskom súdnom konaní bližšie charakterizuje § 18 O.s.p., podľa ktorého účastníci majú v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv. Táto zásada sa premieta aj v ďalších ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku, predovšetkým v ustanoveniach upravujúcich vedenie konania a priebeh dokazovania.

Z dovolania nevyplýva, akým konkrétnym spôsobom mala byť konaním súdu porušená zásada rovnosti v konaní v neprospech dovolateľov, obsah spisu však nesvedčí o tom, že by táto námietka bola opodstatnená.

Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie nie je v prejednávanej veci procesne prípustné, preto ho v zmysle § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol. Riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, otázkou vecnej správnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu sa nezaoberal.

V dovolacom konaní úspešnej žalovanej vzniklo právo na náhradu trov konania voči žalobcom, ktorí úspech nemali (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd jej však náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, lebo nepodala návrh na ich priznanie (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 4. februára 2009

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková